

บทบาทของผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตคลองเตย

PARENT'S ROLES IN USING TECHNOLOGY AND INTERACTIVE MEDIA WITH PRESCHOOLERS
IN SCHOOLS UNDER OFFICE OF THE PRIVATE EDUCATION COMMISSION IN KHLONG-TOEI
DISTRICT

นางสาวอลิสา หล่อสมบุญ *

Alisa Lohsomboon

ดร. ปณัฐรณ จารุชัยนิวัฒน์ **

Panutsorn Jaruchainiwat, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยอนุบาลใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ และด้านการเฝ้าระวังในการใช้สื่อ ตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองเด็กนักเรียนชั้นอนุบาล 1 – 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 169 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองมีบทบาทในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยอนุบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 3.86) โดยด้านการมีส่วนร่วมในการใช้สื่อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.09) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ ผู้ปกครองมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสอนเกี่ยวกับสื่อ ($\bar{X}$ = 4.29) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การให้ความช่วยเหลือขณะใช้สื่อ ($\bar{X}$ = 3.98) รองลงมา คือ ด้านการเฝ้าระวังการใช้สื่อ ($\bar{X}$ = 3.62) ด้านการเฝ้าระวังในการใช้สื่อ ผู้ปกครองมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การให้เด็กใช้สื่ออย่างอิสระภายใต้ข้อตกลง ($\bar{X}$ = 3.96) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การคัดเลือกสื่อที่เป็นเครื่องมือเพื่อการศึกษา ($\bar{X}$ = 3.30)

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: aliaalohsomboon@gmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: pattamasiri@hotmail.com

ISSN1905-4491

Abstract

The purpose of this research was to study the parent's role in using technology and interactive media with preschoolers in two aspects, which were co-viewing mediation and distant mediation. The samples were 169 people, who were parents of preschoolers. The research instrument was a questionnaire form. The data was analyzed by frequency, percentage, standard deviation.

The research findings were as follow: the parent's role in using technology and interactive media with preschoolers rated at was in high level ($\bar{X}$ = 3.86) co-viewing mediation was at a high level ($\bar{X}$ = 4.09). Each aspect was as follow: co-viewing mediation, including teaching about technology and interactive media, which was the highest mean score ($\bar{X}$ = 4.29) and helping during used technology and interactive media was the lowest mean score ($\bar{X}$ = 3.98). Lastly, distant mediation ($\bar{X}$ = 3.62), including using technology and interactive media under agreement which was the highest mean score ($\bar{X}$ = 3.96) and selecting appropriate media for education was the lowest mean score ($\bar{X}$ = 3.30).

คำสำคัญ: บทบาทผู้ปกครอง / การใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์ / เด็กอนุบาล

Keywords: PARENT'S ROLES / USING TECHNOLOGY AND INTERACTIVE MEDIA / PRESCHOOLERS

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตของผู้คน จนกลายเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของผู้ใหญ่และเด็ก จากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมที่แตกต่างไปจากเดิม นอกจากนี้สื่อเทคโนโลยีได้ถูกออกแบบให้มีความทันสมัยและใช้งานได้อย่างง่ายขึ้น สามารถนำมาใช้ส่งเสริมการเรียนรู้ได้ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือเฝ้าอำนวยความสะดวก ติดต่อสื่อสาร ทำงาน และเพื่อความบันเทิง (ชนิพรรณ จาติเสถียร, กันตวรรณ มีสมสาร และอภิรติ ไชยกาล, 2560) เทคโนโลยีมีส่วนสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คนให้การทำงานสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น เทคโนโลยีนั้นทำให้ผู้คนทั่วโลกสามารถติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้ รวมไปถึงการเข้าถึงข้อมูลที่หลากหลายได้ตลอดเวลา นอกจากนี้องค์ความรู้ที่ได้รับจากเทคโนโลยีนั้นส่งผลต่อสภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม อาจกล่าวได้ว่า ในปัจจุบันเทคโนโลยีเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการดำเนินชีวิต และเป็นปัจจัยที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมที่มนุษย์ไม่สามารถขาดได้ (พนิดา ขาตยาภา, 2559)

เทคโนโลยีมีบทบาทที่สำคัญ และมีประโยชน์ในการจัดการศึกษา เห็นได้จากรัฐบาลไทยพยายาม สนับสนุนและกระตุ้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาประเทศมาโดยตลอด เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาถูกระบุไว้ในแผนและนโยบายหลักของกระทรวงศึกษาธิการหลายฉบับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวดที่ 9 ที่ว่าด้วยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ระบุในมาตรา 65 ว่าให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้ความรู้ ความสามารถ และทักษะ รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ และมาตรา 66 ระบุว่าผู้เรียนมีสิทธิได้รับ

การพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะที่เพียงพอในการใช้เทคโนโลยีในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2554) ได้จัดทำกรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารระยะ พ.ศ. 2556-2563 ของประเทศไทย ซึ่งยุทธศาสตร์ที่ 2 ระบุว่าพัฒนาทุนมนุษย์ที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์ และใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มีวิจรรย์ญาณและรู้เท่าทัน รวมถึงพัฒนาบุคลากร ICT ที่มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญระดับมาตรฐานสากล และยุทธศาสตร์ที่ 6 ได้ระบุว่าพัฒนาและประยุกต์ ICT เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม โดยสร้างความเสมอภาคของโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการสาธารณะสำหรับประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะบริการพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมีสุขภาวะที่ดี ได้แก่ บริการด้านการศึกษา และบริการสาธารณสุข เป็นการพัฒนาและประยุกต์ ICT เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ประชาชนมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รอบรู้ เข้าถึง สามารถพัฒนาและใช้สื่ออย่างมีวิจรรย์ญาณ และรู้เท่าทันสื่อ และให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา อย่างเสมอภาค

เทคโนโลยีได้เข้ามามีส่วนทำให้ปัญหาของเด็กปฐมวัยยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น เนื่องจากเทคโนโลยีเข้ามา มีบทบาท และมีผลกระทบกับการดำเนินชีวิตประจำวันของทุกคนในครอบครัว เด็กปฐมวัยในปัจจุบันเจริญเติบโตขึ้นมาในยุคของเทคโนโลยี ทำให้เกิดสภาพปัญหาที่น่าเป็นห่วงหลายประการ เช่น เด็กอายุประมาณ 2-3 ขวบ สามารถเปิดดูการ์ตูน ดูคลิปวิดีโอได้ด้วยตัวเองจากอุปกรณ์เทคโนโลยีหลากหลายประเภท ได้แก่ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต ที่มีรูปแบบทันสมัยเล็กกะทัดรัด สามารถพกพาไปได้ทุกหนทุกแห่ง อีกทั้งระบบการใช้งานที่ง่าย ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครองหลายคนฝากลูกไว้กับอุปกรณ์เทคโนโลยี เพราะไม่มีเวลาในการเลี้ยงดู เนื่องจากต้องทำงาน โดยไม่คิดถึงอันตรายของอุปกรณ์เทคโนโลยีเหล่านี้ (พนิดา ขาตยาภา, 2559) ขณะเดียวกันเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและมีประโยชน์ต่อเด็ก นอกจากช่วยเสริมสร้างทักษะพื้นฐานช่วยอำนวยความสะดวก ในการค้นหาข้อมูลใหม่ๆ ได้อย่างรวดเร็ว เป็นเครื่องมือเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ และใช้เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ โดยใช้ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดคือ ต้องไม่ใช้มากเกินไปจนทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพของเด็ก (Hatch, 2011) พ่อแม่ ผู้ปกครองมีหน้าที่สำคัญในการคัดสรรสื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมให้แก่เด็ก โดยต้องคำนึงถึงวัย พัฒนาการ และความสนใจของเด็ก โดยการเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีที่เป็นสื่อปฏิสัมพันธ์จะช่วยให้ส่งเสริมการเรียนรู้ โดยยึดหลักที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยที่เด็กและผู้ใหญ่ได้ใช้สื่อร่วมกันผู้ใหญ่ (ชนิพรรณ จาติเสถียร, กันตวรรณ มีสมสาร และอภิรดี ไชยกาล, 2560)

พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นบุคคลสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กจึงควรให้คำแนะนำ อธิบายถึงข้อดีและข้อเสียให้แก่เด็ก เมื่อเด็กเกิดปัญหา หรือมีข้อสงสัย ผู้ปกครองสามารถตอบข้อสงสัย และแก้ไขได้ทันที อีกทั้งควรปลูกฝังให้เด็กมีการคิดวิเคราะห์ถึงข้อดีข้อเสีย และปลูกฝังจิตสำนึกให้เด็กรู้เท่าทันเทคโนโลยี (บุหงา เม่นทอง, 2547) นอกจากนี้ พ่อแม่ ผู้ปกครองยังมีหน้าที่ในการคัดเลือกสื่อให้ลูก การเลือกโปรแกรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก มีการกำหนดระยะเวลา และเนื้อหาในการใช้งาน รวมถึงการเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีแก่เด็ก

Clark (2011) แบ่งบทบาทของผู้ปกครองในการใช้สื่อโดยทั่วไปออกเป็น 3 แบบ ได้แก่ การให้ความรู้ คือ การอธิบายของผู้ปกครอง และการพูดคุยเกี่ยวกับเทคโนโลยีและสื่อกับเด็ก การกำหนดและควบคุมการใช้ เกิดขึ้นเมื่อผู้ปกครองตั้งกฎเกี่ยวกับเวลา และประเภทของเนื้อหาที่让孩子สามารถใช้ และการใช้สื่อร่วมกันเป็น การร่วมกันใช้สื่อระหว่างผู้ปกครอง และเด็ก อีกทั้ง Dias et al. (2016) ได้เสนอบทบาทผู้ปกครองในการเฝ้าระวังเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของเด็กอนุบาล ได้แก่ การจัดหาเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์ในการสร้างความบันเทิงและเป็นเครื่องทางการศึกษา การมีส่วนร่วมในการใช้เทคโนโลยีของผู้ปกครองกับเด็ก และการปกป้องเด็กจากการเข้าถึงข้อมูลและสื่อที่ไม่เหมาะสม นอกจากนี้ American Academy of Pediatrics (2013) ได้เสนอแนวทางสำหรับผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์สำหรับเด็กปฐมวัย ว่าควรจำกัดเวลาในการใช้งานไม่เกิน 1-2 ชั่วโมงต่อวันและห้ามเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปี ใช้สื่อและเทคโนโลยี ควรนำโทรทัศน์และอุปกรณ์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตไว้นอกห้องนอน ผู้ปกครองควรดูแลควบคุมการใช้และการเข้าถึงสื่อเทคโนโลยีของเด็กกับชมโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และวิดีโอร่วมกับเด็กพร้อมกับพูดคุยเกี่ยวกับแนวคิดและค่านิยมของครอบครัว รวมถึงการเป็นแบบอย่างในการใช้สื่อและเทคโนโลยีในครอบครัว โดยต้องมีการพิจารณาถึงความเหมาะสมกับพัฒนาการ และช่วงวัยของเด็ก มีการดูแลควบคุมการใช้งาน เพื่อดูแล และป้องกันสิ่งที่อาจส่งผลกระทบต่ออารมณ์และจิตใจของเด็ก เป็นอันตรายต่อสุขภาพได้

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2560) ได้สำรวจเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือนของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป ในปี 2560 พบว่าประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปใช้คอมพิวเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 30.8 อินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 52.9 และโทรศัพท์มือถือ คิดเป็นร้อยละ 88.2 เมื่อพิจารณาประชากรที่ใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือจำแนกตามรายภาค พบว่า กรุงเทพมหานครมีการใช้โทรศัพท์มือถือมากที่สุด ร้อยละ 93.5 รองลงมาเป็นอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 74.5 และคอมพิวเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 49.2 จากสถิติดังกล่าว กรุงเทพมหานครจึงเป็นเขตที่มีความน่าสนใจในการศึกษา เนื่องจากเป็นศูนย์กลางความเจริญทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา และเทคโนโลยี ดังนั้นการเลือกพื้นที่ในการศึกษา เป็นการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกพื้นที่เขตคลองเตย ซึ่งเป็นเขตเศรษฐกิจใหม่อยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครชั้นใน เขตคลองเตยเป็นเขตที่มีประชากรหนาแน่น โดยมีประชากรทั้งหมด 94,380 จากการสำรวจจำนวนชุมชน ประชากร ครอบครัว และหลังคาเรือนของชุมชนในกรุงเทพมหานคร เดือนตุลาคม 2560 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายทางสภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจค่อนข้างชัดเจน โดยเขตคลองเตยเป็นเขตที่มีชุมชนแออัด และเป็นย่านเศรษฐกิจ อีกทั้งยังเป็นที่ตั้งของสถานที่สำคัญ เช่น สถานที่ราชการ และหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ กรมศุลกากร การท่าเรือ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ที่ทำการไปรษณีย์ การไฟฟ้านครหลวงคลองเตย กรมศุลกากร สถานีตำรวจนครบาล เป็นต้น เนื่องจากเขตคลองเตยเป็นย่านเศรษฐกิจประชากรบางกลุ่ม จึงมีความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับกลางถึงระดับสูง อีกทั้งเป็นเขตที่ตั้งของสถานศึกษาที่เปิดสอนในระดับอนุบาลหลากหลายสังกัด

โรงเรียนในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในเขตคลองเตย ประกอบด้วยโรงเรียนขนาดเล็กจนถึงโรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนทั้งสิ้น 9 โรงเรียน แต่ละโรงเรียนมีรูปแบบการจัดการศึกษาที่แตกต่างกันไป ทั้งโรงเรียนทางเลือก โรงเรียนประเภทสามัญ โรงเรียนคาทอลิก (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา

เอกชน, 2556) โรงเรียนดวงใจ (นามสมมติ) เป็นโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในเขตคลองเตย เปิดทำการเรียนการสอนในระดับอนุบาลทั้งหมด 12 ห้อง จัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความเหมาะสมของพัฒนาการตามช่วงวัยของเด็ก และตามศักยภาพของนักเรียนรายบุคคล บริบทของผู้ปกครองมีความหลากหลายทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และอาชีพ โดยผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง พนักงานบริษัท และเป็นผู้ประกอบการ หรือเจ้าของธุรกิจ มีรายได้อยู่ในระดับปานกลาง ถึงระดับสูง นอกจากนี้ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเป็นอย่างดีในการช่วยเหลือ สนับสนุน และส่งเสริมนักเรียนและโรงเรียนในด้านต่างๆ

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยทั้งในประเทศ และต่างประเทศ พบว่า ในต่างประเทศนั้นมีการศึกษาวิจัย และจัดทำรายงานเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์ของเด็ก รวมทั้งบทบาทการเป็นสื่อกลางของผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีกับเด็ก ได้แก่ Clark (2011) ศึกษาเรื่องทฤษฎีการเป็นสื่อกลางของผู้ปกครองในยุคดิจิทัล ได้แบ่งบทบาทของผู้ปกครองออก 3 แบบ ดังนี้ การให้ความรู้ การกำหนด และควบคุมการใช้ และการใช้สื่อร่วมกัน Livingstone, Haddon, Gorzig, and Olafsson (2011) ศึกษาเรื่อง ข้อดีและข้อเสียของอินเทอร์เน็ตโดยทำการสำรวจเด็กและบทบาทของผู้ปกครองชาวยุโรปใน 25 ประเทศ และZaman, Nouwen, Vanattenhoven, Ferrerre, and Looy (2016) ได้เสนอกลยุทธ์การเป็นสื่อกลางของผู้ปกครองในการใช้สื่อดิจิทัลของเด็ก จากการศึกษางานวิจัยในประเทศไทย พบว่า เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาการใช้เทคโนโลยีและสื่อในการจัดการเรียนให้แก่เด็กอนุบาล (สายสุตา ปันตระกูล, กาญจนา เผือกคง และปริศนา มัชฌิมา, 2555; ศรวรณัฒน์ ชันสิงหา, 2558) นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ ภาวิณี ฮีปส์ (2559) ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองในการเป็นสื่อกลางเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นการศึกษาบทบาทผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีกับเด็กเฉพาะด้าน ยังไม่ครอบคลุมถึงบทบาทผู้ปกครองในภาพกว้าง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับ บทบาทของผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยอนุบาล ใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และด้านการเฝ้าระวังในการใช้สื่อ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้ปกครอง รวมทั้งส่งเสริมบทบาทการเลี้ยงดูเด็กโดยใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์อย่างเหมาะสม และเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำถามการวิจัย

ผู้ปกครองมีบทบาทอย่างไรในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยอนุบาล

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยอนุบาลใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ และด้านการเฝ้าระวังในการใช้สื่อ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยอนุบาล เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
บทบาทผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์	1. ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ	1.1 การใช้สื่อร่วมกัน
		1.1.1 การเล่นและใช้งานร่วมกับเด็ก
		1.1.2 การให้ความช่วยเหลือขณะใช้สื่อ
		1.2 การให้ความรู้
		1.2.1 การสอนเกี่ยวกับสื่อ
		1.2.2 การเป็นแบบอย่าง
	2. ด้านการเฝ้าระวังในการใช้สื่อ	2.1 การจัดหาเทคโนโลยีและสื่อที่เป็นประโยชน์
		2.1.1 การคัดเลือกสื่อที่เป็นเครื่องมือสร้างความบันเทิง
		2.1.2 การคัดเลือกสื่อที่เป็นเครื่องมือเพื่อการศึกษา
		2.2 การใช้สื่ออย่างอิสระภายใต้การดูแล
		2.2.1 การให้เด็กใช้สื่ออย่างอิสระโดยอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่
		2.2.2 การให้เด็กใช้สื่ออย่างอิสระภายใต้ข้อตกลง

2. การกำหนดประชากรและตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาล 1 – 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร มีจำนวน 1,095 คน จาก 9 โรงเรียน

2.2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาล 1 – 3 โรงเรียนดวงใจ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 169 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยเลือกตัวอย่างใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) เลือกโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากที่สุดมา 1 โรงเรียนจากทั้งหมด 9 โรงเรียน คือ โรงเรียนดวงใจ จำนวนนักเรียน 300 คน

2.2.2 ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan (อ้างถึงใน วรณี แกมเกตุ, 2555) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ยอมให้คลาดเคลื่อนได้ $\pm 5\%$ ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 169 คน โดยผู้วิจัยใช้การสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากจนได้จำนวนตัวอย่างครบตามที่กำหนดไว้

ตารางที่ 2 จำนวนตัวอย่างจำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	จำนวนผู้ปกครอง (ตัวอย่าง)
อนุบาล 1	80
อนุบาล 2	44
อนุบาล 3	45
รวมจำนวนผู้ปกครอง	169

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

3.1 กำหนดข้อคำถามในเครื่องมือวิจัยให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ และพฤติกรรมบัพบาทของผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์ในเด็กวัยอนุบาล และสร้างเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามผู้ปกครอง เรื่อง บัพบาทของผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยอนุบาล แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครอง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์ มีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 13 ข้อ

ตอนที่ 2 บัพบาทของผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยอนุบาล แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ และด้านการเฝ้าระวังในการใช้สื่อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ โดยแต่ละระดับมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติเป็นประจำ
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติบ่อยครั้ง
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติเป็นบางครั้ง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง
- 1 หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคของผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยอนุบาล เป็นคำถามแบบปลายเปิดตามประเด็นที่ศึกษา จำนวน 2 ข้อ

3.2 ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ความถูกต้อง ความครอบคลุมของเนื้อหา ก่อนเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง และขอความร่วมมือกับครูประจำชั้นอนุบาลในการช่วยประสานงาน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการโทรศัพท์สอบถาม พร้อมทั้งนัดหมาย วัน เวลาในการขอเก็บแบบสอบถามคืนจากโรงเรียนด้วยตนเอง นำส่งแบบสอบถามจำนวน 169 ชุด ได้รับกลับคืนจำนวน 155 ชุด คิดเป็นร้อยละ 91.71

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครอง วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยอนุบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ทางสถิติในการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาแปลความหมายเป็นระดับของการปฏิบัติของผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์กับเด็ก โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย ไว้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.51 – 5.00	หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.51 – 4.50	หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.51 – 3.50	หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.51 – 2.50	หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00 – 1.50	หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคของผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยอนุบาล วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ แล้วนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยอนุบาลโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตคลองเตย ได้ผลการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง

ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 81.29 มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเด็กเป็นบิดาและมารดา คิดเป็นร้อยละ 98.06 มีอายุระหว่าง 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.06 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 65.16 ประกอบอาชีพรับจ้างและพนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 45.16 มีรายได้ต่อเดือน 30,001 – 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.39 ส่วนใหญ่เป็นผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาล 1 คิดเป็นร้อยละ 51.61 ข้อมูลการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์

ข้อมูลการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์

เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์ที่มีการปฏิบัติมากที่สุดในผู้ปกครอง คือ โทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ตโฟน คิดเป็นร้อยละ 28.43 และเทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์ที่เด็กใช้มากที่สุด คือ โทรศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 33.86 ลักษณะการใช้งานเป็นการใช้แบบใช้งานอย่างอิสระโดยมีผู้ปกครองอยู่ใกล้ๆ คิดเป็นร้อยละ 50.10 จำนวนวันที่เด็กใช้งานเทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์ต่อสัปดาห์คือ ทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 41.94 โดยในแต่ละวัน

มีการใช้งาน 1-2 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 57.42 เหตุผลที่ผู้ปกครองให้เด็กได้ใช้งานเทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์คือเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 67.10

2. บทบาทของผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยอนุบาล

จากข้อมูลแบบสอบถาม พบว่า ผู้ปกครองมีบทบาทในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยอนุบาลโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$) โดยบทบาทในด้านการมีส่วนร่วมในการใช้สื่อสูงสุด ($\bar{x} = 4.09$) รองลงมา คือ ด้านการเฝ้าระวังในการใช้สื่อ ($\bar{x} = 3.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านได้ผลการวิจัยดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ พบว่า เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อย การให้ความรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.18$) รองลงมา คือ การใช้สื่อร่วมกัน ($\bar{x} = 4.00$) พิจารณารายด้าน ดังนี้

2.1.1 การให้ความรู้ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยแบ่งเป็นประเด็นย่อย ดังนี้

2.1.1.1 การสอนเกี่ยวกับสื่อ ผู้ปกครองมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.29$) โดยการอธิบายข้อดีและข้อเสียของการใช้ให้แก่เด็กมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.61$) และการให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการใช้เบื้องต้นแก่เด็กมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.09$)

2.1.1.2 การเป็นแบบอย่าง ผู้ปกครองมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.07$) โดยการเป็นแบบอย่างในการใช้งานโดยคำนึงถึงความปลอดภัย และการแสดงมารยาทที่ดีในการใช้งานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.41$) และการแสดงให้เด็กเห็นถึงการใช้เพื่อการสืบค้นหาความรู้ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.51$)

2.1.2 การใช้สื่อร่วมกัน ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยแบ่งเป็นประเด็นย่อย ดังนี้

2.1.2.1 การเล่นและใช้งานร่วมกับเด็ก ผู้ปกครองมีการปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$) โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กขณะเล่นหรือใช้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.37$) และการร่วมเล่นเกมไปพร้อมกับเด็กต่ำสุด ($\bar{x} = 3.54$)

2.1.2.2 การให้ความช่วยเหลือขณะใช้สื่อ ผู้ปกครองมีการปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$) โดย การให้เด็กใช้สื่อโดยคำนึงสุขภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.66$) และการช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก่เด็กขณะเล่นและใช้งานร่วมกันมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.39$)

2.2 ด้านการเฝ้าระวังในการใช้สื่อ โดยภาพรวมผู้ปกครองส่วนใหญ่มีการเฝ้าระวังการใช้สื่ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$) เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อยในการใช้สื่ออย่างอิสระภายใต้การดูแลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.85$) รองลงมา คือ การจัดการเทคโนโลยีและสื่อที่เป็นประโยชน์ ($\bar{x} = 3.39$) พิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

2.2.1 การใช้สื่ออย่างอิสระภายใต้การดูแล ผู้ปกครองมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยแบ่งเป็นประเด็นย่อย ดังนี้

2.2.1.1 การให้เด็กใช้สื่ออย่างอิสระโดยอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$) โดยการคอยสังเกตขณะเด็กใช้งานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} =$

4.63) และการติดติดโปรแกรมการใช้งานคู่ขนาน เพื่อติดตามการเล่นและใช้งานของเด็กมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 1.82$)

2.2.1.2 การให้เด็กใช้สื่ออย่างอิสระภายใต้ข้อตกลง ผู้ปกครองมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$) โดยการสร้างข้อตกลงกับเด็กในการเล่นและใช้งานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.40$) และการจำกัดพื้นที่ของเด็กในการเล่น และการใช้งานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.46$)

2.2.2 การจัดหาเทคโนโลยีและสื่อที่เป็นประโยชน์ ผู้ปกครองมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยแบ่งเป็นประเด็นย่อย ดังนี้

2.2.2.1 การคัดเลือกสื่อที่เป็นเครื่องมือที่สร้างความบันเทิง ผู้ปกครองมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.49$) โดยการจัดหาโปรแกรมเกมให้เด็กเล่นเพื่อความเพลิดเพลินมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.57$) และการจัดหาโปรแกรม หรือรายการที่เกี่ยวกับการวาดภาพระบายสีให้แก่เด็กมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.37$)

2.2.2.2 การคัดเลือกสื่อที่เป็นเครื่องมือเพื่อการศึกษา ผู้ปกครองมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.30$) โดย การจัดหาโปรแกรม หรือรายการที่มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับเรื่องราวที่เด็กกำลังเรียนรู้ให้แก่เด็กมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.73$) และการให้เด็กใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการสืบค้น หรือทำงานที่ได้รับมอบหมายจากคุณครูมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 2.95$)

3. ปัญหาและอุปสรรคของผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยอนุบาล

จากข้อมูลแบบสอบถามพบ ดังนี้

3.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ แยกตามประเด็นย่อยดังนี้

3.1.1 การใช้สื่อร่วมกัน ผู้ปกครองบางส่วนพบปัญหาในเรื่องการให้คำแนะนำ เมื่อเด็กขอความช่วยเหลือในขณะที่ใช้เทคโนโลยีและสื่อ (5 คน) และด้านการช่วยอ่านข้อความจากเทคโนโลยี (2 คน)

3.1.2 การให้ความรู้ ผู้ปกครองบางส่วนพบปัญหาในเรื่อง การพูดคุยเกี่ยวกับเนื้อหาที่พบ (13 คน) รองลงมา คือ การเป็นแบบอย่างพบปัญหาในเรื่องการใช้งานในเวลาที่เหมาะสม (1 คน)

3.2 ด้านการเฝ้าระวังการใช้สื่อ แยกตามประเด็นย่อยดังนี้

3.2.1 การจัดหาเทคโนโลยีและสื่อที่เป็นประโยชน์ มีผู้ปกครองพบปัญหาเกี่ยวกับการจัดหาโปรแกรมให้เด็ก (2 คน)

3.2.2 การใช้สื่ออย่างอิสระภายใต้การดูแล ผู้ปกครองบางส่วนพบปัญหาในเรื่องการใช้สื่ออย่างอิสระภายใต้ข้อตกลง พบปัญหาเรื่อง การจำกัดเวลาของเด็กในการเล่น และใช้งาน (16 คน) รองลงมา คือ การสร้างข้อตกลงกับเด็กในการเล่นและใช้งาน (6 คน) และผู้ปกครองพบปัญหาเกี่ยวกับการคอยสังเกตขณะเด็กใช้งาน (2 คน)

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง บทบาทของผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยอนุบาล โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตคลองเตย ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ ผลการวิจัยพบว่า พ่อแม่ ผู้ปกครองมีบทบาทในด้านการให้ความรู้ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$) เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบย่อย พบว่า การสอนเกี่ยวกับสื่อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.29$) ผลการวิจัยสะท้อนว่า พ่อแม่ ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการสอนมากกว่าการเป็นแบบอย่างในการใช้สื่อ โดยพบว่า พ่อแม่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีการพูดคุย อธิบายข้อดี และข้อเสียของการใช้ให้แก่เด็กมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.61$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมสิริน ขวัญใจ (2551) ได้ศึกษาเรื่องเด็กกับการรู้เท่าทันสื่อโทรทัศน์ พบว่า เด็กดูโทรทัศน์ในปริมาณจำนวนชั่วโมงที่ค่อนข้างมากในแต่ละวัน และสามารถเลือกรับเนื้อหาจากรายการโทรทัศน์ตามความต้องการของตัวเองได้อย่างอิสระพอสมควร ซึ่งอาจมีเนื้อหารายการที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กวัยนี้ ดังนั้นพ่อแม่ จึงมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ เป็นผู้มีอิทธิพลต่อการสร้างมุมมอง และทัศนคติให้แก่เด็ก พ่อแม่จะให้คำสอน คำแนะนำในสิ่งที่ไม่เหมาะสม พร้อมทั้งมีการแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ และอธิบายเพิ่มเติมในเนื้อหารายการ ซึ่งช่วยให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจ และยังช่วยพัฒนาทักษะและความสามารถในการรู้เท่าทันสื่ออีกด้วย สอดคล้องกับ บุษงา เม่นทอง (2547) ที่ระบุว่า พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นบุคคลสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผู้ปกครองต้องตระหนักว่าการอบรมเลี้ยงดูเด็กต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจเรื่องพัฒนาการของเด็ก การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเสริมสร้างการเรียนรู้ ผู้ปกครองต้องอยู่ใกล้ ๆ เด็ก คอยให้คำแนะนำ ชี้แนะทั้งข้อดี ข้อเสียให้แก่เด็ก เพราะหากเด็กสงสัยหรือมีปัญหา พ่อแม่ ผู้ปกครองจะได้แก้ไขได้ทันที่ นอกจากนี้ยังควรปลูกฝังให้เด็กได้ใช้สติปัญญาในการตัดสินใจ และคิดเกี่ยวกับข้อดีข้อเสียด้วยตนเอง พยายามสร้างจิตสำนึกให้เด็กคิดเสมอว่าตัวเองเป็นผู้ใช้เทคโนโลยี เป็นผู้ควบคุมเทคโนโลยีไม่ใช่เทคโนโลยี รองลงมา คือ การเป็นแบบอย่าง ($\bar{x} = 4.07$) ในส่วนของการเป็นแบบอย่างนั้นสอดคล้องกับบทความของ พนิดา ขาตยาภา (2559) ที่กล่าวว่า พ่อแม่ ผู้ปกครองควรดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด เป็นผู้เลือกสรรอุปกรณ์เหล่านี้ให้ลูก เช่น การเลือกโปรแกรมหรือเกมที่เหมาะสมกับการพัฒนาสมองและทักษะต่างๆ ที่จำเป็นมีการกำหนดเวลาในการใช้งาน การเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยี เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับเด็ก ให้เด็กมีความฉลาด รู้เท่าทันและใช้ชีวิตในโลกแห่งเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม สร้างสรรค์ และมีคุณภาพ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า พ่อแม่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีบทบาทในการใช้สื่อร่วมกันกับเด็กอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$) เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบย่อย พบว่า การเล่นและใช้งานร่วมกับเด็กมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.03$) รองลงมา คือ การให้ความช่วยเหลือขณะใช้สื่อ ($\bar{x} = 3.98$) ผลการวิจัยสะท้อนว่า พ่อแม่ ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการเล่นและใช้งานร่วมกับเด็กมากกว่าการให้ความช่วยเหลือขณะใช้สื่อในเรื่องการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กขณะเล่นหรือใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zaman et al. (2016) ที่ได้เสนอกลยุทธ์การเป็นสื่อกลางของผู้ปกครองในการใช้สื่อดิจิทัลของเด็ก พบว่า การใช้สื่อร่วมกันนั้น พ่อแม่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะทำหน้าที่เหมือนผู้ช่วย และเพื่อนในการใช้สื่อร่วมกับเด็ก แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การช่วยเหลือในงานเบื้องต้น ผู้ปกครองที่เป็นผู้ช่วย

แนะนำเด็กตอนที่ใช้สื่อดิจิทัลครั้งแรก หรือตอนที่เผชิญกับปัญหา และการใช้งานร่วมกันและให้ความช่วยเหลือ ผู้ปกครองเป็นเหมือนเพื่อนคอยร่วมทำกิจกรรม

2. ด้านการเฝ้าระวังในการใช้สื่อ ผลการวิจัยพบว่า พ่อแม่ ผู้ปกครองมีบทบาทในด้านการใช้สื่ออย่างอิสระภายใต้การดูแลอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.85$) เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบย่อย พบว่า การให้เด็กใช้สื่ออย่างอิสระภายใต้ข้อตกลงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.97$) รองลงมา คือ การใช้สื่ออย่างอิสระโดยอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ ($\bar{x} = 3.74$) ผลการวิจัยสะท้อนว่า พ่อแม่ ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการใช้ข้อตกลงในการดูแลเด็กมากกว่าการดูแลเด็กโดยให้อยู่ในสายตา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gentile, Nathanson, Rasmussen, Reimer, and Walsh (2012) ได้ศึกษาเรื่องการเฝ้าระวังการใช้สื่อของผู้ปกครองกับเด็ก พบว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษา และมีรายได้อยู่ในระดับสูงส่วนใหญ่จะดูแลการใช้สื่อโดยการกำหนดข้อตกลง ในการควบคุม ดูแลการเล่น และใช้งานสื่อของเด็ก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zaman et al. (2016) ที่ได้เสนอกลยุทธ์การเป็นสื่อกลางของผู้ปกครองในการใช้สื่อดิจิทัลของเด็ก พบว่า พ่อแม่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่สร้างข้อตกลงในการใช้สื่อ โดยการกำหนดและควบคุมการใช้สื่อของเด็กแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การกำหนดระยะเวลาในการใช้ การกำหนดเนื้อหาของสื่อ การกำหนดประเภทของอุปกรณ์ การกำหนดพื้นที่ในการใช้งาน และการกำหนดค่าใช้จ่ายในการใช้งาน เช่นเดียวกับแนวทางสำหรับผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์กับเด็กปฐมวัยของ American Academy of Pediatrics (2013) ได้แก่ การจำกัดเวลาในการใช้งานไม่เกิน 1-2 ชั่วโมงต่อวัน ห้ามเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปี ใช้สื่อเทคโนโลยี การนำโทรทัศน์ และอุปกรณ์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตไว้นอกห้องนอน และดูแลควบคุมการใช้และการเข้าถึงสื่อเทคโนโลยีของเด็ก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Shin and Li (2017) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเป็นสื่อกลางของผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของเด็กในประเทศสิงคโปร์ พบว่า พ่อแม่จะมีการกำหนดระยะเวลาในการใช้เทคโนโลยีเป็นประจำ แต่การกำหนดเนื้อหาในการใช้สื่อออนไลน์นั้นอาจทำในบางครั้ง การดูแลการใช้เทคโนโลยีของเด็ก พ่อแม่จะคอยถามเด็กว่ากำลังเล่น หรือทำอะไรกับอุปกรณ์ดิจิทัลเหล่านั้น หรือคอยสังเกต และดูที่หน้าจอของอุปกรณ์ที่เด็กเล่นขณะเด็กเล่น การให้เด็กใช้สื่ออย่างอิสระโดยอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ส่วนใหญ่พ่อแม่ ผู้ปกครองจะใช้กับเด็กเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nevski and Siibak (2016) พบว่า บทบาทของผู้ปกครองในการเฝ้าระวังเป็นการดูแล และควบคุม โดยพ่อแม่จะอยู่ใกล้ ๆ กับเด็กเสมอขณะที่เด็กเล่นอุปกรณ์ดิจิทัล และพ่อแม่จะดูแลควบคุมพฤติกรรมการเล่นของเด็กตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมสนับสนุนบทบาทของผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยอนุบาลได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางให้ความรู้ผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมบทบาทในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมต่อพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2554). *กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ระยะ พ.ศ. 2554-2563 ของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ชนิพรรณ จาติเสถียร, กันตวรรณ มีสมสาร และอภิรดี ไชยกาล. (2560). *การใช้สื่อเทคโนโลยีสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: พลัสเพรส จำกัด.
- บุหงา เม่นทอง. (2547). *ความเชื่อของผู้ปกครองเกี่ยวกับบทบาทของคอมพิวเตอร์ในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พินดา ชาศยามา. (2559). เทคโนโลยีกับเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 6(2), 151-162.
- ภาวิณี อิปส์. (2559). *บทบาทของผู้ปกครองในการเป็นสื่อกลางเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- เมสิริณ ขวัญใจ. (2551). *เด็กกับการรู้เท่าทันสื่อโทรทัศน์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- วรรณิ แกมเกตุ. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรวรรณ ชันสิงหา. (2558). *การวิเคราะห์การใช้เทคโนโลยีของครูอนุบาลในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กอนุบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- สายสุดา ปันตระกูล, กาญจนา เพื่อกคง และปรีศนา มัชฌิมา. (2555). *การศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนระดับอนุบาลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2556). *บทบาทโรงเรียนเอกชน*. สืบค้นจาก <https://sites.google.com/site/prachasampan56/bthbath-khxng-rongreiyn-xekchn>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2560*. สืบค้นจาก <http://www.nso.go.th/sites/2014/Lists/Infographic/Attachments/38/ChampTechno-BKK-2556-2560.jpg>

ภาษาอังกฤษ

- American Academy of Pediatrics. (2013). Policy statement children, adolescents, and the media. *Pediatrics*. 132(5), 958-961.
- Clark, L. S. (2011). Parental mediation theory for the digital age. *Communication Theory*. 21, 323-343.
- Dias et al. (2016). The role of parents in the engagement of young children with digital technologies: Exploring tensions between rights of access and protection, from gatekeepers to scaffolders, *Global Studies of Childhood*, 6(4), 414-427, DOI: 10.1177/2043610616676024
- Gentile, D. A., Nathanson, A. I., Rasmussen, E. E., Reimer, R. A. & Walsh, D. A. (2012). Do you see what I see? Parent and child reports of parental monitoring of media. *Family Relations*, 61, 470-487, DOI: 10.1111/j.1741-3729.2012.00709.x
- Hatch, K. E. (2011). Determining the effects of technology on children. *Senior Honors Projects*. 11, 260.
- Livingstone, S., Haddon, L., Gorzig, A., & Olafsson, K. (2011). *Risks and safety on the Internet: The perspective of European children: full findings and policy implications from the EU Kids online survey of 9-16 year olds and their parents in 25 countries*. EU Kids Online, London, UK. Retrieved from <http://eprints.lse.ac.uk/337311/>.
- Nevski, E., & Siibak, A. (2016). The role of parents and parental mediation on 0-3-year olds' digital play with smart devices: Estonian parents' attitudes and practices. *Early Year*, 36(3), 227-241, DOI: 10.1080/09575146.2016.1161601
- Shin, W., & Li, B. (2017). Parental mediation of children's digital technology use in Singapore. *Journal of Children and Media*, 11(1), 1-19, DOI:10.1080/17482798.2016.1203807
- Zaman, B., Nouwen, M., Vanattenhoven, J., Ferrerre, de E., & Looy, V. J. (2016). A qualitative inquiry into the contextualized parental mediation practices of young children's digital media use at home. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 60(1), 1-22, DOI:10.1080/08838151.2015.1127240